

Окремі аспекти протидії підрозділами карного розшуку серійним посяганням на майно громадян

Олексій Олександрович Деревягін

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,

доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та розкриття злочинів

факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ

Протягом багатьох років функціонування правоохоронної системи України з протидії серійним злочинам, зокрема серійним посяганням на майно громадян, залишалось головним показником, що відображав результативність роботи не лише оперативних підрозділів та їх окремих працівників, але й слідства та інших. Більше того, законодавством України, перш за все, законом України «Про оперативно-розшукову діяльність», саме «розкриття» злочинів визначалось головним обов'язком оперативних підрозділів, зокрема карного розшуку. Окремі нормативно-правові акти МВС України в різні часи визначали те, який злочин потрібно вважати розкритим, а також пов'язані з цим питання особистого розкриття злочину та участі в розкритті. Зрештою, вся система оцінки діяльності підрозділів кримінальної поліції донедавна була побудована саме на аналізі показників розкриття злочинів.

У роботі служби карного розшуку така система була покладена в основу підведення підсумків за результатами їх діяльності і дозволяла:

- по-перше, здійснювати постійну оцінку якісних та кількісних показників роботи кожного окремого оперативного працівника та підрозділом у цілому;
- по-друге, сприяла відображенню об'єктивного та зрозумілого становища щодо стану протидії злочинності силами кожного з підрозділів у пріоритетних напрямках їх діяльності – виявлення та розкриття тяжких та особливо тяжких злочинів проти особи та власності.

З набуттям чинності Кримінального процесуального кодексу України та низки інших нормативно-правових актів, спрямованих на реалізацію його положень ситуація принципово змінилась. У закон «Про оперативно-розшукову діяльність» внесено суттєві зміни, які об'єктивно, продиктовані необхідністю приведення правових норм, що регламентують ОРД у відповідність до вимог чинного Кримінального процесуального кодексу України. Проте такі нововведення суттєво вплинули на організаційні засади діяльності підрозділів карного розшуку в цілому, а в сфері протидії серійним посяганням на майно громадян зокрема

Варто визначити, що нині діяльність підрозділів карного розшуку щодо протидії серійним посяганням на майно громадян складають наступні елементи:

- інформаційно-аналітична робота під час вивчення, аналізу й оцінки оперативної обстановки на території обслуговування, або за відповідною лінією роботи оперативного працівника;
- прийняття управлінських рішень щодо ініціювання оперативно-розшукового провадження, безпосереднє планування та ініціювання застосування певних оперативно-розшукових можливостей відносно особи чи групи осіб, які готують вчинення серії злочинних посягань на майно громадян;
- організація взаємодії з оперативними працівниками інших служб та підрозділів під час вирішення сумісних завдань з протидії серійним посяганням на майно громадян.

На управлінському рівні організаційні повноваження карного розшуку щодо протидії серійним посяганням на майно громадян реалізуються на наступних етапах:

- аналіз та оцінка оперативної обстановки на території обслуговування органу Національної поліції, прогнозування чинників її ускладнення;
- визначення функцій-завдань підрозділів карного розшуку з метою найбільш оптимального використання належних можливостей і, згідно з цим, формування відповідної лінійно-територіальної побудови оперативного обслуговування;
- розробка оптимальної структурно-функціональної моделі розстановки сил та засобів щодо забезпечення виконання поставлених завдань у процесі протидії серійним посяганням на майно громадян;
- інформаційно-аналітична робота за результатами діяльності керованих ланок; аналітичний пошук та визначення алгоритмів удосконалення оперативно-розшукових можливостей підлеглих підрозділів;
- організація взаємодії з оперативними та іншими підрозділами органів Національної поліції, а також іншими правоохоронними органами, органами влади та громадськістю;

- підбір і забезпечення навчання (підвищення кваліфікації) особового складу;
- впровадження в практику сучасних досягнень науки та новітніх оперативно-технічних засобів.

Втім, сучасні проблеми нормативного та організаційного забезпечення діяльності карного розшуку Національної поліції можуть негативно вплинути (та вже впливають) на стан криміногенної обстановки в Україні.

Однією з таких проблем є фактична відсутність можливості оцінювання діяльності підрозділів карного розшуку за показниками, що об'єктивно відображають проведену роботу щодо протидії серійним посяганням на майно громадян – за результатами розкриття цих злочинів. Це визначає актуальність наукової розробки відповідної проблеми.

Нині існує об'єктивна необхідність нового концептуального підходу до вивчення феномену серійних злочинів, зокрема, пов'язаних із посяганнями на майно громадян, особливо причин, що їх породжують, та розробки на цій основі відповідних заходів протидії.